

rcules
kocsigyár
Rt.

1345

mezeweg Arnold, Cluj
linand (Wesselényi M u.)
dó nagy raktár minden-
kocsikban. Árjegyzéket
ánatra küld. Engros

cipőt akar, saját érdeké-
AMSON IZSAK cipész-
etem-u. 2, ahol saját ké-
cipőket 300 litól feljebb
ék utáni megrendeléseket
ilmeretesen eszközölk.

szí Ékszerárúgyár
Str. Xosefen (Szappan-u.)

ó raktár mindenféle
Vállal brilliáns mun-
at és alakításokat. Va-
kkövek. Foglaltó és
rem. — Fogászati
asztó, húzólok és
ny és ezüsten.
ém beváltó!

13. — Sürgőncím:
sere Cluj" 1273

tja meg az alkal-
ha hódítani akar és
se meg

CS RÓZSIKA
si modelljeit Cluj,
andulni Unió-u. 9

nakalapot varrást
tését legújabb forma-
i jutányosan vállal.
amó d cikkek egárl
kaphatók!

nek
sabban
elt nagy-
edése

rnbergi, diszmi,
iskola és írószé-
toilet szappan,
tűkőr, kefe,
lakat és egyéb
oz tartozó árucik-
adás nagyban!

m Testvérek
— Marosvásárhely
ton 200. 1320

figyelmébe!

ÉS Z

ent és gipsz külön-
ént és vagonité-
egolcsóbban a

MÜVEK RT.-
-ut 9. sz. alatt sze-
Megrendelések tele-
lhatók. Telef. 1106.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop, — Brassai-utca 10
Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség ----- 977
Kiadóhivatal ----- 844
Nyomda ----- 879
Híber osztály ----- 455
Zs. N. Sz. ----- 858

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címen-
dők. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem őriz-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI LAP

V. évfolyam, 85. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Nisan 18.

1922. április 16.

izetési árak
romániában
re----- 360 le
re----- 190 lei
re----- 100 lei
pra----- 35 lei
tra pályaudvaron
le 1 lei 50 bani
Csehszlovákiában
ROMANIA ----- 25 ck
----- 1 ck
ában
16. 20 dinár
----- 1 dinár

Tíz év fegyvernyugvás

Vagy a kaput kell ledönteni, vagy a szénáról kell levillázní egy jó esemőt, ha annyit hánytak abból a szekerkasba, hogy nem fér meg a kapu alatt. Pomázon a kaput szagatták le ilyenkor. Genuában nem a kaput bántják, de a szénáról szedik le a fölösleget. Genuában Lloyd George irányítja a betakarítást és okosan irányítja. Európa gazdasági csüire üres, nem azért, mert nem volt aratás, hanem azért, mert a franciák tulsokat raktak a szekérre és hiába huzná is az egész világ, a csürig mégse juthat el, mert az alacsony kapun nem tudja a magasra tornyozott teher keresztültörni magát. Lloyd George kiadta a jelzőt: a fegyverkezési tendencia hátráltatja a konszolidációt. Javaslata is van erről: az európai hatalmak kölcsönösen kötelezik magukat arra, hogy tíz évig nem fokozzák fegyverkezéseiket és a szomszédállamok határait tiszteletben tartják.

Ez a javaslat nem olyan őszinte és nem olyan radikális, mint az amerikai Hughesnek a tengeri erőkre vonatkozó javaslata, amelyet Anglia és Amerika már végre is hajtott. De talán épen a diplomati-
kus óvatossága biztosíthatja a sikerét. Tagadhatatlan, hogy Európa csak akkor fog új erőre kapni, ha a végleges és általános leszerelésre szánja el magát. De ezt ma még sok állam úgy érezné, mintha erőszakkal tépné le a kötést a sebről, amely még nem hegyedt be. Né- mely országhatár még nem forrt bele az új alakulásba és okkal, vagy ok nélkül, e határok mentén állandó a nyugtalanság és csak a fegyveres erő tudata csillapítja az idegességet. Hiszen bizonyos, hogy az autoszug- gesztio nagyítja a veszedelmet, de az államok életében a veszedelem- érzésnek épen olyan nagy a döntő ereje, mint magának a valóságos veszedelemnek és népeket arról győzi meg, hogy hallucinálnak, olyan munka, aminek ritkán van sikere.

A kis államokat talán még meg lehetne győzni arról, hogy milyen terhes és fölösleges az állandó vi- gyázz-állás, de Franciaországba úgy beleidegződött a rémlátás, hogy meg- újhódott hatalmának egész szisztemá- ját erre építette fel és azt nehezen lehetne arról meggyőzni, hogy a fé- lelme hiábavaló. A legmerevebb visz- szaütatással találkozott volna az angol miniszterelnök, ha kevésbé óvatos és a fegyverkezési szünet helyett leszerelést követel. Franciaor- szágnak ez a kevés is sok, de ha nem akarja gyanuba keverni magát, ezt a javaslatot nem kaphatja ki a tárgyalás anyagából, annál kevésbé, mert az a klauzula, amely minden államnak tíz évi megtámadhatatlan- ságot garantál, a józau opposzió le- hetőségétől is megfosztja. Az államok közös garanciája ér annyit, mint a fegyverkezés és ocsóbb is. Ha Fran- ciaországnak mindenké föltött a ha- talmi állománya fontos, hát ezt job- ban védheti meg a Lloyd George ál- tal tervezet egyezményvel, mint olyan fegyverkezéssel, amely más államot hasonló védekezésre ingerelhet.

De ha Franciaország mégis imperi- alista hóbortja után menne ebben az esetben is, akkor nem marad más hátra, mint az, hogy szűkebbre von-

ják politikai határának kisugárzó kör- zetét. Európa jövőjét nem szabad kockára vetni még a franciák kedvé- ért sem. Annyit nem adhatnak a vi- lágban, mint amennyit elvehetnek tőle, ha arra kényszerítik, hogy állandóan fegyverben maradjon. A gazda- sági ujjáépítés principiuma nem fér össze a fegyverkezés principiumával. Minden fölösleges katona a nép ere- jétől fölöslegesen elvont munkaerőt jelent. Minden kaszárnya és minden ágyu a kulturától bástyázza el a ha- ladást. Ahol utak, vasutak, gyárak kellene, ott nem lehet arsenálokat építeni. Ahol csak a fokozott termel- és mentheti meg végső elzüléstől a gazdasági életet, ott nem lehet szapo- ritani a munka negatívumát. A mili- tarizmus, mint a nemzetvédelem szerve, nagyon értékes és ma még nélkülözhetlen. De épen azért, mert ilyen, neki sem hasznos, ha fölösleges módon annak a rezervoárnak tesz meg, amely a nép minden erejét ma- gába tereli. A népek érezni kell,

hogy szüksége van a katonára, de azt is a nép érzi meg legjobban, hogy ennek a szükségérzésnek hol lehet há- tárt szabni, anélkül, hogy a nemzet- védelem lehetősége lecsökkenjen.

Az angol indítványt ilyen szem- szögből kell megítélni. Genuában talán így ítélik meg. Ha azok a nem- zetek, akik oda küldték delegáltjai- kat, őszintén akarják a konszolidá- ciót, akkor vállalniuk kell ezt a szer- ződést. Tíz esztendő nem sok és ennyi idő alatt nem lehet romjaiból kiemelni Európát. De elég arra, hogy a világ újra visszatérjen a munkához és belássa, hogy végső békéjét csak a munka hozhatja meg. Tíz évig nem fegyverkezni annyit jelent, hogy a tizenegyedikben is inkább dol- gozni, mint fegyverkezni fog majd az emberiség, mert a tíz évi munka arra fogja tanítani, hogy erőt, hatal- mat és gazdaságot a munka ad a nemzeteknek és a megindult kultura kölcsönhatásai jobban biztosítják a né- pek barátságát, mint a fegyverkezés.

Lenín uton van Genua felé

A genuai rendőrség Poincarét félti. Lloyd George terve. Lengyelország elismeri a szovjetkormányt. A román delegáció munkája. Bratianu tanácskozásai

Krasszin, Joffe, Rakovszky és Diamandi nyilatkozatai

Az Uj Kelet Indulójától

Genuából jelenti a „Neue Freie Presse”: Az oroszok most már tel- jesen zavartalanul mozognak Genuá- ban, anélkül, hogy tartaniok kellene a fascisták kellemetlenkedéseitől. Mint- hogy a háromórás szünet, melyet a bizottságok tárgyalásai közben ebéd- időben tartanak, kevésnek látszott nekik, a Santa Margherita és Genua közötti ut kétszeres megjárására, rendszerint az egyik vagy genuai vendéglőben ebédelnek. Mindenki fel- ismeri őket a számtalan fényképmá- solatról, melyeket az utcákon és a nyilvános helyeken terjesztenek és már messziről mutogatják az emke- rek egymásnak ha az orosz kikül- döttek megjelennek valahol. Olykor- olykor kisebb nagyobb esődület is támad körülöttük, de senki sem tü- net ellenük. A genuai lakosság ebben a tekiatetben példásan viselkedik.

A „Di Ferrari” nevű vendéglő- ben déleléd alkalmával beszéltem Krasszinnal és Jofféval, akik épen akkor érkeztek meg a gazdasági konferencia egyik üléséről. A ven- déglői zenekar fáradságátlanul ját- szotta a vidám zenedarabokat, miköz- ben mi a mai idők politikájának egyik legkomolyabb feladatáról be- szélgettünk: a londoni szakértő bizott- ság tervezetéről Oroszország gazda- sági ujjáépítésére. A tervezetet a teg- napi nap folyamán maga Lloyd George nyújtotta át az oroszoknak. Ennek a tervnek a súlyát az adja meg, hogy általánosságban ezt tart- ják az orosz-kérdés megítélésére az egyedüli alapnak. Mindamellett a tárgyalások kimenetelére kedvezően fog hatni az, hogy maga Lloyd George már tegnap is kifejezetten megállapította, hogy

a szövetséges nagyhatalmak nem kötik magukat mereven a memo- randum minden egyes pontjához.

Ez a kijelentés politikai sullyal bír, minthogy a tárgyalások menetére és lehetőségeire nyitott ajtót hagy és

kifejezésre juttatja a szövetséges nagyhatalmak kívánságát, hogy a tárgyalásokat minden körülmények között pozitív eredménnyel fejez- zék be.

Ugyanez a kívánság megvan Szovjetoroszország delegátusaiban is. És amikor ma Facta miniszterelnök- höz, a politikai bizottság elnökéhez azt a kérést intézték, hogy a hol- napi ülést egy későbbi időpontra ha- lasszák el, ez semmiképpen sem je- lentett obstrukciós szándékot. A tár- gyalások alapjául tényleg a Lloyd George által elkészített tervezetet fog- ják elfogadni, azonban ez a tervezet részleteiben még annyira ellentétben van az egyes nagyhatalmak külön kívánságaival, valamint az oroszok követeléseivel, hogy egyelőre még teljesen bizonytalan, hogy a kompro- misszumos középútat hogyan fogják megtalálni.

Krasszin ragaszkodik hozzá, hogy a bizottságban a tervezet részletes tárgyalása előtt Oroszország szuveré- nitásának és az önrendelkezési jogá- nak alapelveit kell leszögezni. Csak akkor, ha ebben az alapelvben az összes államok kivétel nélkül meg- egyeznek, lehet a további tárgyalá- sokról beszélni. Az oroszok a maguk részéről egyelőre csak a két világ- rendszer kiegyenlíthetlenségét látják és azt, hogy

Nyugateurópa képtelen az orosz- országi dolgokat pártatlanul megítélni.

A memorandum mindenekelőtt megállapítja, hogy Oroszország gaz- dasági ujjáépítését csakis a külföldi támogatás és a tőke segítségével lehet elérni. A memorandum továbbá megállapítja, hogy az orosz nemzet- gazdaság ujjáépítése idegen tőke be- vonásával csak akkor lesz lehetsé- ges, ha Nyugateurópa garanciát kap Oroszország jóhiszeműségéről. A memorandum a múlt likvidálásáról és a jövő garanciáiról beszél.

Követeli a szovjetkormánytól,

hogy ismerje el az 1917. év előtt felvett állami és egyéb köl- csönöket

és követeli, hogy az összes lefoglalt idegen tulajdont szolgáltatásak visz- sza, illetve hogy tulajdonosaiknak kárpótlást nyujtsanak. Mindezen kö- vetelések keresztülvitelére egy orosz adóbizottságot és egy vegyes döntő- bíróságot kívánnak szervezni, mely- nek elnökét a népszövetség jelöl- ni. Minden idevonatkozó gazdasági kérdés mellett ennek az adóbizott- ságnak volna feladata, hogy azokat az adónemeket megjelölje, melyek Oroszország adósságainak törlesztő- sére szolgálnának.

Krasszin és Joffe szerint ez a ter- vezet, amennyiben kivételre kerülne, beavatkozást jelent Oroszország szu- verénitására és ezt az oroszok min- den körülmények között eleve is visszautasítják. Elvben az oroszok is hajlandók az adósságok elismerésére, azonban kölcsönösséget követelnek.

— Ha nekünk fizetnünk kell, — mondotta Joffe — akkor a mi adóssaink is fizessék meg mindazt, mivel tartoznak nekünk.

Krasin azokra a hajókra utalt, amelyeket Oroszországtól elvettek. De még élesebben nyilatkoznak Joffe és Krasszin a tervezet néhány más pont- járól, melyek valóságos kapitulációs rendszert akarnak Oroszországra kényszeríteni. Az egyik helyen a me- morandumban azt követelik, hogy Szovjetoroszország rendezett igazsá- gszolgáltatást vezessen be. A bírók függetlenek legyenek a törvényhozás- tól. Külföldiek ellen a saját konzulá- tusuk beleegyezése nélkül ne lehes- sen vizsgálatot tartani. Héletet pedig külföldiekkel szemben, még bünyüi esetben is, csak az illető állam konzulátusának beleegyezésével lehessen végrehajtani. Politikai vétségekért csakis számúkérettel lehessen bünt- tetni. Mindezekre Joffe azt a meg- jegyzést tette:

ezek a javaslatok annak fel- tételezéséből indulnak ki, hogy Szovjetoroszország valami barbár állam, amelyben egyáltalán nincs jogbiztonság.

Azt hisszük, hogy a hatalmak ezekről a garanciákról le fognak mon- dani, ha az oroszországi viszonyokat ebben a tekintetben tüzetesebben meg fogják vizsgálni. Krasszin még hozzátette, hogy egyébként is épen mostan készítik Oroszországban az igazságügyi reformot, mely való- színűleg a külföldet is ki fogja elé- gíteni. A memorandum egyes más pontjai ellen a szovjetkiküldöttek nem is foglalnak erősebben állást. A régebbi orosz kormányok gazda- sági, technikai és igazságügyi meg- állapodásai, melyeket az egyes álla- mokkal kötött, újra kötelezőkké nyil- váníttassanak. A külföldieknek meg- engedessék, hogy élelmiszereket szállítsanak Oroszországba és ezek az élelmiszerek ne essenek rekvirálás alá. Azoknak a szállítmányoknak, melyek Oroszország gazdasági ujjá- építését szolgálják, mindennemű ked- vezmény adassék. Egyes orosz kikü- ldöttekben szabadkikötőt rendezzenek be.

Mind e követelések ellen a szovjetdelegátusoknak semmi különösebb ellenve- tésük nincs.

Lloyd George tervezetének tár- gyalását szombaton fogják megkezdeni és a husvéti ünnepek után folytatják.

A német és a cseh, valamint az orosz delegáció külön-külön memorandumot nyújtott be, melyek mindegyike a saját nemzetgazdasági

érdekszemponyjából bírálja el az orosz helyzetet. Hír szerint a csehszlovák memorandumot Franciaország is támogatja.

Poincare is elmegy a konferenciára

A génuai rendőrség rendezavarástól tart

A génuai rendőrség utasítást kapott, hogy tegyen meg minden előkészületet Poincare látogatása alkalmából, hogy rendezavarások ne forduljanak elő. Poincare számára Génuán kívül egy villában jelöltek ki lakást, melyet most megfelelően átalakítanak, Poincare lesz a francia delegáció eddig be nem töltött ötödik tagja. A francia delegáció szkeptikusan ítéli meg a konferencia eredményét. A német reparációs jegyzékre még nem ismerik a választ, bizonyosra veszik azonban, hogy Németország a hatvan milliárd megfizetésére képtelennek jelenti ki magát.

Az angol és az olasz delegátusok a konferencia sikerét nyugodtan kívájkák. Azt hiszik, hogy az az ék, melyet a franciák magatartásába a szövetségesek frontjába vert, nem fogja megrendíteni a frontot és a konferencia mégis sikerülni fog. Lloyd George és Barthou tegnap délután egy órához tartó barátságos tanácskozást folytattak.

A Havas-ügynökség jelentése szerint Lenin és titkára uton vannak Génuá felé.

A Havas munkatársa beszélgetést folytatott Leninnel, aki kijelentette, hogy Krisztianiból Londonba fog menni, hol érintkezést fog keresni az angol munkásság vezérével.

A „Chicago Tribune” jelenti, hogy

Lenin titokban Génuá számára nagy meglepetést készít elő.

Az orosz delegáció különben depimált és azt reméli, hogy Lenin személyisége meg fogja számára a helyzetet menteni.

A legutolsó információk szerint az orosz delegáció vissza fogja utasítani az angol szakértők feltételeit a cári kormány adósságait illetően. Ezért az angol delegáció körében nagy a nyugtalanság. Az orosz delegáció különben a szövetségesek emlékiratára ma délután hozza meg a döntést.

Az orosz delegáció elhatározta, hogy a génuai konferencián nem hozza napirendre Szovjetország elismertetésének kérdését, mert Krasszin elég összeköttetéssel rendelkezik, hogy ezt a kérdést konferencián kívül is elintézzék. Az orosz delegáció arra törekszik, hogy praktikus eredmények elérése által a hivatalos elismeréssel egyenértékű kapcsolatokat teremtsen a Tanácsköztársaság számára.

A kisantant

képviselői Bonas összehívására érkeztetett tartottak, melyen Lloyd George indítványával foglalkoztak. A kisantant két feltételhez köti az általános európai béke gondolatához való gyakorlati csatlakozását:

1. Esetleges Habsburg-restauráció esetén biztosítják a kisantant fegyveres beavatkozásának jogát.

2. Minden európai állam kötelezi magát, hogy amennyiben Oroszország valamely szomszédját fegyverrel támadná meg, úgy ezt fegyveres erővel visszaveri.

Diamandi román delegátus kijelentései

A „La Foro” című olasz lap beszélgetést folytatott Diamandi román delegátussal, volt meghatalmazott miniszterrel, aki a következőket jelentette ki:

— román delegáció tagjai nem éreznek Oroszországgal szemben semmiféle ellenszenvet. El vagyunk határozva, hogy az összes itt megjelent országok delegátusaival a kibékülés szellemében tárgyaljunk. Ezzel szemben Csicserin az első ülésen azt javasolta, hogy a román delegátusokat az albizottságokból zárják ki. Így az orosz delegátusokkal szemben igen különös helyzetben vagyunk. Ennek a javaslatnak nem lett volna szabad megtörténnie. Beszarábia történelmileg Romániához tartozik. 1878-ban csatlakoztatott át Oroszországhoz, most pedig a kisebbségi kormány saját elhatározásából,

miután függetlenségét visszanyerte, Romániához csatlakozott.

— Románia nem emel kifogásokat az orosz delegáció ellen, mert nem akarja a konferencia programját felkavarni. Nem felel meg a valóságnak az a hír, hogy a kisantant Franciaország szolgálatában áll. Majd végül megemlítette hogy Oroszország elleneséges magatartást tanúsít Franciaországgal szemben.

Bratiann contra Csicserin

Bratiann nagy beszédére, melyben kijelentette, hogy Beszarábia egy régi román provincia, mely csak elszakadt az anyaországtól, hogy most egyesüljön vele és ezt az egyesülést a nagykövetek tanácsa is helyben hagyta — Csicserin a következő lakónikus választ adta:

— A nagykövetek tanácsa előttem ismeretlen, nem tudom mi az.

A „Lupta”-nak jelenti Génuából, hogy Bratiann miniszterelnök Génuában a legközelebbi ülésen megkérdi Csicserintől: mi a válasza arra, hogy Moszkvában állandóan összeküvéseket szönek Románia ellen.

Rakovszky népbiztos Romániáról

Bukarest, április 14. A „Lupta” génuai tudósítója felkereste Rakovszky dr. ukrán népbiztos és interjút kért tőle. Rakovszky az újságíró szívesen fogadta és kijelentette, hogy készséggel áll rendelkezésére. A társalgás francia nyelven folyt le.

— Mi a véleménye a kisantant-ról — volt az újságíró első kérdése.

— Komplot a demokrácia és különösen Oroszország ellen — mondotta röviden Rakovszky.

— Talán Romániára és Lengyelországra céloz?

— Lengyelországgal már a meg egyezés útján állunk — mondotta mosolyogva a népbiztos — amennyiben elismerte a szovjetkormányt és már csak az van hátra, hogy megismerje magát Ujroszországot.

— És Románia?

— Romániát jól ismerem — bizonyára jobban mint Ön, aki szerb. Békés ország, csak rossz kezébe jutott. Bratiann engem halálraíteltetett és ma a konferencián mellette ülök — lám ilyen a sors iróniája. Tudom minden

— Ujabb mandátumokat kapnak a nemzetiségek. A parlamentet őszig elnapolták, de a bizottságok a szünet alatt is folytatják munkájukat. Legnagyobb érdeklődéssel a 100-as bizottság munkája elé tekintenek, amelyet a kormány a nagy reformok előkészítésével bízott meg. A bizottság száz tagját nem a kamara jelölte ki, hanem a kormány állapítja meg. A mandátumigazolások befejezése után megállapították a több mandátummal bíró képviselők és szenátorok lemondása folytán megüresedett területeket is. A pótválasztásokat már kiírták és azokat május végéig be is fejezték. A lefolyt általános választások nyomán támadt felháborodás ellensúlyozására a legutolsó minisztertanács elhatározta, hogy több erdélyi kerületet a nemzetiségeknek és a nemzeti pártoknak enged át. A minisztertanács megállapította a kerületeket is, amelyekben nem állt jelöltek. Ilyenformán minden valószínűség szerint még három magyar, két sváb és egy szász képviselő jut be a parlamentbe. Május 28 és 29-én lesznek alábbi helyeken a pótválasztások: Mehedin, Kisenev, Ismail, Ceta-tea-Alba és Balti. Mivel Stere a ka-

Bratiann fel fogja a konferencián sorolni azokat a leplezett összeesküvéseket, amelyeknek számai Moszkvába vezetnek. A „Viitorul” szerint Bratiann miniszterelnök Génuában fontos tanácskozásokat folytatott Schanzer olasz külügyminiszterrel. Schanzer a tanácskozások során szerenését kívánt a román delegációnak és arra kérte Bratiannut, dolgozzék a konferencia sikere érdekében.

Bratiann nem jön haza

Az a jelentés, hogy Bratiann elhagyja Génuát és helyét Duca külügyminiszter tölti be, hivatalos értesítés szerint a valóságnak nem felel meg. A gazdasági konferencia üléseit husvét utáni felfüggesztették. A delegátusok a husvétot Romában töltik el. Bratiann miniszterelnök római tartózkodása alatt kihallgatáson jelenik meg Viktor Emánuel olasz királlyal. Hír szerint Bratiann az ünnepek után Párisba utazik, hogy Poincarével egyes kérdésekre vonatkozólag tárgyalásokat folytasson. A konferencia legközelebbi ülése csak április végén lesz, de a szünet alatt a szakértők dolgozni fognak.

Lloyd George a delegátusok részére ebédet adott, amelyen Bratiann román miniszterelnök is megjelent. Az ebéden részt vett még Robert Horne angol pénzügyminiszter és a hadügyminiszter is.

bizonytal, hogy Bratiann gyűlöl engem.

— Beszarábia miatt?

— Beszarábiáról nem nyilatkozhatom, mert én kizárólag Ukrajnát képviselem. Beszarábia Oroszországhoz volt és erről a kérdéstről csak Csicserin adhat felvilágosítást. Hibáztatom Romániát azért, hogy minden cselekedetünkben háborus intenciót lát.

Az újságíró aztán felveti a moszkvai aranykészlet kérdését.

— Igen jól ismerem e kérdést és azt is tudom, hogy a múlt évben az arany még Moszkvában volt, de azóta nem érdeklődtem felőle és így arról nem mondhatok többet.

Rakovszky aztán elmondja az újságíró kérdésére, hogy annak idején azért ítéltek volt halálra, mert nem akarta a háboruban Bratiann akkori miniszterelnöknek a parancsait teljesíteni.

— Hát román állampolgár, hogy akkoriban katona volt?

— Egy kommunisztának közömbösek az állampolgári jogok — mondotta végül Rakovszky.

maiai megválasztását tartja meg, az ackermani szenatori kerület felszabadul. A németek Hase Dániel főesperest jelölik. A választások apr. 28. és 29-én lesznek.

— Nagy cionista népgyűlés Romában. Romából táviratozzák április hetedikével: Dr. Weizmannak Romában időzése alkalmából Róma legnagyobb földött helyiségében a Collegio Romában óriási méretű cionista népgyűlést tartottak. A népgyűlésen Di-Cesaro parlamenti képviselő elnökölt. A népgyűlésen a római képviselőház igen sok tagja és számos szenátor is résztvett. Dr. Weizmann hosszú és viharos tapsokkal kísért beszédet tartott. A népgyűlésnek minden várakozást felülmúló nagy hatása és eredménye volt.

— Take Jonescu nagybeteg. Bukarestből jelenti: Take Jonescu betegségi állapotáról ma aggasztó hírek keringtek a fővárosban. Az „Adeverul” tudósítója látogatást tett a családnál, ahol a volt miniszterelnök öccse azt a felvilágosítást adta, hogy valóban érkeztek nyugtalanító táviratok bátyjáról és ő még az éj folyamán Romába indul.

Akármiilyen zsidó tárgyú könyvet héber, jiddis, német, magyar és más nyelvben legutána nyosabban a

SAFRUTH

Cluj, Wesselényi M. és Szép-u. sarok.

zsidó könyv- és papirkereskedésben szerezhetheti meg Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölm.

Műszaki Iroda
Telefon 2-14.
Egyetem-u. 2. sz.

VADÁSZ & Co

Villamos világítás
Vizvezeték
Csatornázás
Háziesengő
Telefon
Motor
Lift

szereleési vállalat

Szerelési anyagok
Tungram-féle izzó-
lámpák, interurban
asztali és fali
készülékek nagy
raktára

Költségvetéssel és
rajzokkal díjtalanul
szolgálunk

Javitó Műhely
Telefon 3-84.
Betlen-u. 11. sz.

Zsákut
munA
Szociálden
szoci

Berlin, ápr. 10.
háboru kitör-
tik a német
fontosabb ve-
logtat az a
azzal hiteget
forradalom n
is egy esz
tudtak ezek
szocializmus
szociális evol-
hatik valósá-
tehat az a
gazdasági él-
dése, amikor
rendezésére
rára terjedő
ladás sorozat
vödik össze
kal nem siet
helyes volt e
tikus marxiz-
pontjából, leg-
esufos kuda
demokrata ve-
érte, amikor
szociális ha-
szes ha'almi
remette azt
amelynek be-
fanatikusabb
ezért rá el se-
azután hogy
maguk voltak
mortalanság a
dasági problé-
lyeket ábránd-
bük tornyosít-
ügyfogyottsá-
temesebb jell-
kizárón a világ-
ságnban talál-
mely hatással

Ez a ha-
amikor a bols-
kozásnak b-
tette, hogy a
akaras sem b-
nyesen realis
volna azonban
kiábrándulás,
gondolkodóbb
eltöltötte, ug-
dikalizmusát.
Való igaz, ho-
részében bizony
mat ment vég-
ság felé tendá-
is volt Német
bárványoknak
áldozatkész n-
egyik legfőbb
hogy Németo-
káosz az őss-
azonban nem
munkásság sz-
listákat is mag-
lappangó, itt-
alaphangulatát
ben, amelyeket
bus panaszolt
a nagy kiábrán-
telenség a lázi-
nak, akik attól
dikalizmus, an-
körben tenyés-
lesz a régine-
marxista-rends-
lom a vezető-
tekintéllyel ruh-
megeket a har-
sege mellett is

Most ezt hi-
a legutóbbi va-
szakszervezeti
promittálásával
gyakrabban é-
amelyek nyilván-
a munkásság
szocializmusban
dozni kezd. Min-
hangok, amely
forradalom és
voltaképpen m-
radt. Ezeknek
nyomán alakul-
ződés, hogy a
sége és rövidl-
szocializmusnak
nyk gyökeres

Zsákutcában a német munkásmozgalom

Szociáldemokrácia helyett — szociális demokrácia

Az Uj Kelet tudósítójától
 Berlin, ápr. 14. Már jóval a világ-háború kitörése előtt tisztában voltak a német szociáldemokrácia megfontaltabb vezetői, hogy utópiát csillagot az a naiv képzelődés, amely azzal hitegeti magát, hogy a nagy forradalom napján a szocialista állam is egy csapásra meglesz. Bölcseknél tudták ezek a higgadtak, hogy a szocializmus csak hosszan tartó társadalmi evolúció betetőzésékeppen válhatik valósággá. Belőlük idegződött tehát az a meggyőződés, hogy a gazdasági életnek odáig való fejlődése, amikor a szocialista állam bevezetésére megérte, évtizedek sorára terjedő folyamat, amely a haladás sorozatos részeredményéből tevődik össze és radikális megoldásokkal nem siettetendő. Hogy mennyire helyes volt ez a hitvallás a dogmatikus marxizmus megítélése szempontjából, legjobban bizonyítja az a esufos kudarc, amely a szociáldemokrata vezéreket azon a napon érte, amikor a német katonai ösztömlás az öltöbe hullatta az összes hadsági eszközöket és megteremtette azt a tökéletes fordulást, amelynek bekövetkezésében a legfanatikusabbak se bíztak s ugyanezért rá el sem készültek. Így esett azután hogy a szocialista vezetők maguk voltak a megtestesült gyámságtalanok azokkal a konkrét gazdasági problémákkal szemben, amelyeket ábrándjaik megvalósítása elébük tornyosított. Ez a szármalmas ügyefogyottság, amely sokkal egyetemesebb jellegű mutatott, semhogy kizárón a világkatakizma okozta újultságban találhatta volna magyarázatát, mely hatással volt a tömegekre.

Ez a hatás lesújtóvá mélyült, amikor a bolsevista gazdasági próbálkozásának balsikere nyilvánvalóvá tette, hogy a legizsább forradalmi akarás sem birkózik meg eredményesen reális problémákkal. Téves volna azonban azt hinni, hogy ez a kiábrándulás, amely a munkásság gondolkodóbb részét szükségszerűen eltöltötte, ugyanezen munkásság radikalizmusát is gyöngítette volna. Való igaz, hogy a munkásság nagy részében bizonyos átalakulási folyamat ment végbe, amely a kispolgárság felé tendál. S ez nagy szerenese is volt Németországra nézve: a régi bálványoknak ez a nyílt színen való áldozatkész megtagadása bizonyára egyik legfőbb tényezője volt annak, hogy Németországban urrá lett a kócosz az összeomlás után. Mindez azonban nem homályosíthatja el a munkásság széles, a többségi szocialistákat is magukba ölelő rétegeiben lappangó, itt-ott már ki is robbanó alaphangulatát. Ezekben a rétegekben, amelyeket annak idején a marxizmus panaszt, most, hogy beállott a nagy kiábrándulás, a fásult reménytelenség a lázító matéria. Sokan vannak, akik attól tartanak, hogy a radikalizmus, amely ebben az új légkörben tenyésztődik, kiméletlenebb lesz a réginél. Azelőtt ugyanis a marxista-rendszerbe vetett vak bizalom a vezetőket bizonyos erkölcsi tekintéllyel ruházta fel, amely a tömegeket a haremmod minden élesége mellett is fegyelemre szoktatta.

Most ezt hiába keresik: példa rá a legutóbbi vasutassztrájk, amely a szakszervezeti gondolat súlyos kompromittálásával végződött. Egyre gyakrabban észlelhető jelenségek, amelyek nyilvánvalóvá teszik, hogy a munkásság körében magában a szocializmusban való hit is foszladozni kezd. Mind sürűbben hallhatók hangok, amelyek szerint minden forradalom és demokrácia ellenére voltaképpen minden a régiben maradt. Ezeknek a megállapításoknak a nyomán alakul ki aztán a meggyőződés, hogy a tömegek egyenlensége és rövidlátósága az, ami a valódi szocializmusnak, a társadalmi viszonyok gyökeres átalakulásának a be-

következtét messze időre kitolta. A tömegekben révedező ezt a felismerést egy neves szocialista vezető immár jelszóba is sűrítette, amikor kiméletlen beismeréssel megállapítja, hogy a munkásmozgalom zsákutca került. Nincs máskép: a régi formákkal már nem boldogulhat a szociáldemokrácia. Ha el akarjuk kerülni, hogy a reménytelenség még súlyosabb radikalizmusba hajtsa a munkásságot, feltétlenül új szellemi és elvi alapot kell találni, amelyen az emberek és a dolgok új egyensúlya jöhet létre. A szocializmus szellemi világa eddig sajátságosképpen keveréke volt az ideális és materiális eszméknek.

Az elmélet materiális volt, de sohasem ejthette volna az emberek millióit rabul, ha a gyakorlatban tengrások idealizmust is nem termelt volna ki. A szocializmus ezen ideális oldalának rendkívül nagy veszedelmére van a végcélba vetett hitnek a megrendülése. Itt egy olyan hégzag mutatkozik, amelynek a kitöl-

tésére a szociáldemokrácia legjobbjai kell, hogy összefogjanak. A vesztett háború likvidációjának gondolj persze retentő sullyal nehezednek ezekre az új eszméramlatokra, amelyeknek győzelmes előretörése épen ezért nem is várható máról holnapra. Egyelőre tehát csak a német katolikus szakszervezeti mozgalom arat, amely a marxizmusnak szellemi forrongásából a maga eszméinek az igazolását termeli ki. De abban van minden kétségen kívül, ha természetesen lassabban is alakulhat ki a szocializmus válságának az a pozitív megoldása is, amely a gyógyulás előfeltételeként megteremti a tisztán szellemi kívánalmak mellett a tárgyi alapot is: a társadalomnak olyatén átalakulását, a szociális kiegyenlítéskeppen a nagy tömegeket emberhez méltó biztosított egzisztenciához juttatja. A zsákutcaból csak a szociális demokrácia vezethet ki, amely a munkást ismét a gazdasági élet alanyává lépteti elő és új munkakedvvel tölti el.

Óriási panamák a Déli Vasutnál

Százmilliót loptak. Kifizettek talpfát, de nem szállították. Erdők a holdban. A Drach-cég monopóliuma

Az Uj Kelet bécsi munkatársától
 A Déli Vasutnál véletlen folytán óriási visszaéléseknek jöttek a nyomára. Március elején a Karplus nevű facégnak 4000 darab, Brunn állomáson beraktározott talpfát kínált megvételre. A cég kiküldte megbízottját az áru megtekintésére és ekkor

a talpfákba beleégetett bélyegző alapján kiderült, hogy mind a 4000 darab a Déli Vasut tulajdona.

Ez a megállapítás a Karplus-cég részéről annál könnyebb volt, mert a cég hosszú évek óta rendszeresen szállított talpfát a Déli Vasutnak. A megindult vizsgálat során azután kiderült, hogy egy hivatalnokokból álló tolvajszövetkezet már hosszú idő óta lopkodta a vasut anyagraktárát. Ez a társaság több esetben meg nem történt szállításokról szóló hamis számlákat nyújtottak át a Déli Vasut központi pénztárának, amely azokat esodálatosképpen minden ellenőrzés nélkül kifizette. Miután ezeket a visszaéléseket több esztendőn keresztül követték el,

a Déli Vasut kára többszázmillió.

Ennél a közönséges kriminális esetenél azonban egy méreteiben és körülményeinél fogva sokkal szenzációsabb panama is tartja izgalomban a Déli Vasut üzletvezetésében érdekelt köröket. Így elsősorban azokat az államokat, amelyek a „regime provisoire” dolgában kötött államközi megállapodások szerint kötelesek a Déli Vasut

üzemi kiadásaiban mutatkozó hiányokat pótolni. Egy ilyen hiánypótlás céljából beterveztett kimutatásból röviddel ezelőtt kitűnt, hogy a Drach Mór fakereskedelmi cégnek rendszeresen feltűnő nagy összegeket fizetett ki a Déli Vasut pénztára. Az összegek úgy szerepeltek, mint a Drach-cég által szállított talpfák vételára. Az osztrák kormány kimutatást követelt arról, hány darabot használtak fel a talpfákból Ausztria területén és mennyi esett más országok területére. Ekkor kiderült, hogy ilyen kimutatást nem is vezettek és a Drach cégnek már kifizetett talpfákat egyáltalában nem kapta meg a Déli vasut. Kiderült az is, hogy a cég óriási összegeket kapott, hogy a Déli Vasut részéről több cég által megjelölt erdőségeket vásároljon Jugoszláviában, holott ezek az erdők nem is léteznek.

A Drach cégnek a Déli Vasutal való összeköttetése valósággal monopoljellegű volt. A talpfák szállítását egyideig a Karplus céggel együtt eszközölték, később senki más nem szállíthatott talpfát a Déli Vasutnak, csak Drach Mór. Azonkívül megengedték Drachnak, hogy összes számláit jugoszláv koronákban állítsa ki, amit Drach olyképpen használt ki, hogy mindig megvárta, amíg a legmagasabb a jugoszláv korona árfolyama a bécsi piacon és akkor nyújtotta be számláit. De ezt a számlabonyújtást sem vették Drachnál tulságosan szigorúan, mert 1919 óta egyáltalában nem kellett számlát benyújtania, hanem a pénzügyi vezérigazgatóság

pénzügyi főnökének utasítása alapján minden irás nélkül milliókat fizettek ki Drachnak. Több ízben megtörtént, hogy ilyen kifizetéseket álnév javára eszközölték.

A Drach cégnek azonban nemcsak a talpfák szállításánál volt monopóliuma, hanem az állomások raktárterei-nek bérleténél is. Drach ezeket potom pénzért bérelte a Déli Vasutól és óriási bérösszegeket adta tovább. Sok esetben a régi bérlőket egyenesen kényszerítették arra, hogy a Déli Vasutól kapott közvetlen bérletől álljon el és Drachal lépjenek albérleti viszonyba.

Óriási károk érték azonkívül a Déli Vasutakat azáltal is, hogy azoknak a talpfáknak nagyrésze, amelyeket Drach szemszúrásból hébe-hóba szállított, a kátránytelítotelepeken telítésre teljesen alkalmatlannak bizonyult, ug, hogy tüzelőfának kellett elhasználni. Azonkívül a Drach cég sok vasuti felszerelési tárgyat szállított Ausztriából Jugoszláviába önköltségi díjazásban, ami azt az előnyt is biztosította részére, hogy nem kellett vámot fizetnie, mert rezsiszállítmányok vámmentességét élveztek.

A botrány kipattanása után a bécsi rendőrség azonnal hozzáfogott a tettesek kinyomozásához és a vezérigazgatóság-nak egész sor főtisztviselőjét letartóztatta. Am magasabb intervencióra a letartóztatottakat 24 óra múlva ismét szabadlábra helyezték. A pénzügyi osztályfőnök azóta betegét jelentett, a könyvelési osztály igazgatósága pedig lemondott állásáról. Drach Mórincnak viszont esodálatosképpen elegendő ideje volt még arra, hogy külföldre meneküljön, ügyvédje a napokban tett közzé egy nyilatkozatot, mely szerint Drachnak „egyéb üzleti ügyek miatt” Párisba és Londonba kellett utaznia. A rondóri nyomozás nagy titokban folyik és pedig semmiféle jelentést nem adtak ki a vizsgálat eredményéről. Am a dolgot alighalhat eltusolni, mert

a panamát az osztrák képviselőházban is szóvátették.

A nagynémet párt interpellált a Drach-ügyben és többek között rámutattak arra a különös véletlenre, hogy az osztrák pénzügyminisztérium részéről a Déli Vasutnál „működő” két kormánybiztos közül az egyik közeli rokona a Déli Vasut egyik legfőbb funkcionáriusának. Általában az a vélemény, hogy a panama nem lehetett csupán alsóbb vagy középrangú tisztviselő műve, hanem hogy abban igen magasállású tisztviselő is részesek. Ezt a véleményt képviselik ugylátszik a Déli Vasut olasz igazgatósági tagjai is, akik tudvalevőleg a legutóbbi időben — támaszkodva a fokozatosan összevásárolt részvénytöbbségre — akciót indítottak a bécsi vezérigazgatóság teljes kicserélésére.

Szilágyi Dezső

Megkönnyítik a kivándorlást

Nemzeti konferencia Genfben a kivándorlás szabályozására

Az Uj Kelet tudósítójától

Tizenhat nemzet képviselőinek jelenlétében a kivándorlás szabályozására Genfben nemzetközi kongresszust tartottak. A kongresszust vicomte Ollswater elnök nagyszabású beszéddel nyitotta meg, amelyben rámutatott a kongresszus céljainak fontosságára. A kongresszus igen örvendetes és nagyfontosságú határozatokat hozott. E határozatok nem csupán a kivándorlók szociális helyzetének javítására vonatkoznak, hanem felölelik a kivándorlás és bevándorlás kérdésével kapcsolatos összes gazdasági problémákat is. Már 1919 október havában a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Washingtonban tartott kongresszusán elhatározta, hogy nemzetközi bizottságot szervez a ki- és bevándorlás kérdésének nemzetközi szabályozására és a bevándorlók és a kivándorlók érdekeinek védelmére. A tervezetthez szükséges adatok meg-

Pension Hirsch Semmering

2 és fél órányi távolságra Wien-től 1000 méter magasságban a tenger színe felett

Weisz és Molnár
 női divatáruháza
 újból megnyitott!

Heller,
 Weisz és Molnár

cég alatt, Cal. Reg.
 Ferdinand 6. szám
 alatt, a volt helyi-
 séggel szemben. 0

1334

DMC

ART. 97 (piros és fekete
 12-től 25-ig)
 „ 101 (16-20 25-30-35-40)
 „ 116 (piros, fekete, zöld
 és fehér)

Cérna gar. 400 yardos
 (kutyafejű márka
 nagy tételben érkezett

Landesmann és Weisz

céghez,

Cluj, Uránia-palota.

nap, 1922. április 16.
 aki Iroda
 on 2-14.
 m-u. 2. sz.

152 & Co

s világítás
 ezeték
 ornázás
 esengő
 lefon
 otor
 Lift

vállalat

anyagok
 n-féle izzó-
 interurban
 és fali
 kek nagy
 tára

etéssel és
 díjtalanul
 alunk

Műhely
 3-84.
 . 11. sz.

szerzése azonban olyan akadályokba ütközik, hogy az élőkészítő bizottság munkájával kellő időre nem készülhetett el, úgy, hogy ezt csak az idei kongresszuson fogják előterjeszteni. Mindennek ellenére a munkaügyi bizottság összeült és a következő tárgysorozatot dolgozták fel:

- A kiküldöttek igazolása.
- A kivándorlók védelme.
- Az idegen munkások egyenlő bánásmódja a benszülöttekkel.
- Nemzetközi egyenrangúsítás.

A napokon keresztül tartott tárgyalások folyamán számos határozatot fogadtak el. Ezek a ki- és bevándorlás minden irányu statisztikai felvételére, a bevándorlók életszinvinonájának emelésére, a munkaviszonyok nemzetközi ismertetésére vonatkoztak. Igen behatóan foglalkoztak a kivándorlóknak az utazás tartama alatt való védelmével, valamint a már letelepült bevándoroltak szociális helyzetével. A nemzetközi bizottság határozataiban kimondotta, hogy a bevándorlás szabályozásánál a döntő tényező csakis a munkalehetőségek mérlegelése lehet. A munkást megvédeni saját érdekében attól, hogy olyan országba vándoroljon, ahol esetleg sztrájkok, vagy munkákizárások vannak napirenden és ezért a munkához való jutás igen meg van nehezítve. Ennek elérése érdekében a bizottság elhatározta, hogy minden állam állami munkaközvetítő hivatala egyformán álljon úgy a bevándorolt, mint a benszülött munkásoknak rendelkezésére. A különböző nemzetek munkaközvetítői és munkástörzsei lépjenek érintkezésbe egymással és kölcsönösen közöljék a munkaviszonyokról szóló jelentésekben, továbbá olyan helyiségekben, ahol a be- és kivándorlók összpontosítva vannak, a munkalehetőségeket. Végül büntetendő cselekménynek fogják tekinteni, ha bármely részről olyan valótlan jelentéseket tennének közzé, amelyek alkalmasak lennének kivándorlásra való csábításra.

Egy másik határozat arra vonatkozott, hogy a benszülött és bevándorolt munkások és családjaik egyenlő elbánásban részesüljenek a munkalehetőségek elnyerésében, valamint a munkásbiztosítás és a szakszervezeti szervezkedés szabadsága terén is. Tárgyalás alá került az a javaslat is, hogy a jövő évi konferencia elé olyan indítványt terjesszenek, amely azután majd kötelezni fogja az összes államokat, hogy a munkásbiztosítás kérdésében lehetőleg egyöntetű törvényeket fogadjon el. A konferencia határozatával körvonalazta azokat az intézkedéseket, amelyek szigorú betartása mellett lehetséges csak idegen országban nagyobb tömegű munkások toborzása. A határozat kimondja, hogy az ilyen munkástoborzások csakis mindkét állam kormányainak ellenőrzése mellett eszközölhetők, magát a toborzást csakis az állami hatóságok által felhatalmazott egyének végezhetik. A munkás-toborzást csak akkor engedélyezik, ha egyik államnak sem zavarja meg munkaviszonyait és a munkások bére nem kisebb, mint azokban az országokban, melyekből a kivándorlás történik. A kivándorolt toborzott munkások nem érkezhettek meg sem sztrájk, sem pedig munkákizárás idején. A kivándorlói országban aláírt szerződések helyes érvényességüket megtartják a bevándorlói országban, feltéve ha nem ellenkezik az utóbbi állam törvényeivel.

A bizottság üléseit Európa és Amerika összes kormányai élénk figyelemmel kísérték és az elfogadott határozatokat a megvalósításban támogatni fogják. Így megvan minden remény, hogy ezek életbeléptetése a nemzetközi munkaviszonyokat kedvezően fogja befolyásolni és közelebb fog bennünket hozni a béke állapotaihoz.

HIREK

— A Uj Kelet legközelebbi száma a közbeszó húsvéti ünnepek miatt szerdán reggel jelenik meg.

— Glasner Móse szenátorjelölt. Bukarestből jelentik: A törvényhozás zsidó klubja arra való tekintettel, hogy Nagyrománia minden felekezete képviselve van a szenátusban, arra kérte a kormányt, hogy a romániai zsidóság képviselője is helyet foglalhasson a szenátusban. E méltóság betöltésére három nevet hoztak javaslatba: Dr. Niemirover bukaresti, Zirelsohn kisenevi és Glasner kolozsvári főrabbit. A román kormány a kérés teljesítésére hajlandónak mutatkozik.

— A kommunista-per. Bukarestből jelentik: A kommunista-per mai tárgyalásán egy tanuvallomás szerint I. Filipescu nevű vádlottat a kíséretére kirendelt katona megölte. Filipescut nehézsége után kísérték vissza a fegyházba, utközben megkísérelte a szökést, mire az őrzetere kirendelt katona lelőtte.

— Churchill németbarát beszéde. Londonból jelentik: A Dundee-kerületben (Anglia) Churchill nagy választási beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a világ békéjét csak két hármasszövetség állíthatja helyre. Az egyik az angol-japán-amerikai, a másik az angol-francia és német hármasszövetség lenne. Németországra vonatkozóan még semmi kezdeményező lépés nem történt, mert ez még nem időszerű.

— Kisiklott személyvonat. Ploesti-ből jelentik, hogy a Ploesti-Sandore közötti vasútvonalon a 238. számú személyvonat kisiklott, három kocsija utasokkal felborult. A szerencsétlenségnek számos halott és súlyos sebesült áldozata van.

— A „Poale Cedek“ egyesület ma tartja meg rendkívüli közgyűlését Malom-utca 16. sz. alatti saját házában. Tárgysorozat: A berendezendő imaház üléseinek eladása. Kértenek a tagok teljes számban megjelenni.

— Dési zsidósága hitközségi választásokra készül. Ma tartja a dési zsidó hitközség ezévi tisztújító közgyűlését. A választásokat élénk küzdelem előzte meg. A nemzeti alapon tömörült demokratikus többség minden erejét latba vetette, hogy főlébe kerekedjék annak a néhány tulzónak, aki eddig korlátlan hatalmat igyekezett gyakorolni a dési zsidóság felett. Az askenáz pártközi bizottság, amely a chászidok valamennyi ellenzéki pártját képviseli, terjedelmes röpiratban hozta nyilvánosságra a haladni akaró zsidóság sereglőit és céljait. Főleg a hirhadt rabbinat retrograd határozataival foglalkozik a röpirat, melyből kitűnik, hogy az állítólag az erdélyi ortodoxia nevében összegyűlt rabbinat határozatai a külföld vallásos zsidóságát is megdöbbentették, mert nemcsak a zsidó önérték arculospapását jelentik, hanem a zsidó szellem nyílt megtagadását is. A röpirat rámutat arra, hogy a hitközség mai vezetősége felelős azért, hogy a reakció ép Dést választotta működése központjává. Ez a vezetőség tette lehetővé, az alkotmányos ellenőrzés kizárásával és az alapszabályok felrúgásával, hogy tizenkét chászidrabbi az ortodoxia nevében Erdély zsidóságát az egész világ előtt kompromittálta. Azután az egyéb szabálytalanságok egész sorát olvassa a mai vezetőség fejére a röpirat. A választás eredménye ezek után aligha lehet kétséges. Minden bizonnyal az önértékes zsidóság fog győzni.

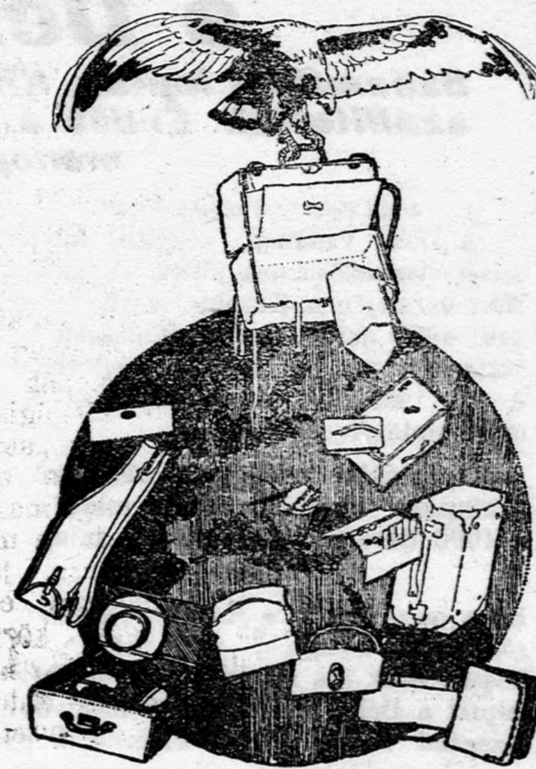
— Eltévédtt kislány. A kolozsvári második kerületi rendőrség egy nyolcéves, szőkehajjú, szegényes öltözötű kislányt talált az utcán, aki mostoha apjától, Viola Jánostól állítólag a kisparkban maradt el. A gyermek neve Pap Margit. A központi kapitányság felhívja a szülőket, hogy a gyermeket vegyék át.

— Kazánrobbanás. Tegnap reggel nyolc órakor majdnem halálos kimenneteli szerencsétlenség történt a Téglás-utcai Hirsch Ödön-féle szeszgyárban. Az egyik szeszfőzőüst kazánja ismeretlen okból felrobbant. A kitűnő gőz az üst közelében tartózkodó Parasca György és Moldován Sándor munkásokat leforrta. A két embert a mentők súlyos égési sebekkel a bőrgyógyászati klinikára vitték.

* Gyerekek! Mondjátok meg apukának, fizessen elő a Cimborára. Minden héten 16 oldal terjedelemben, sok-sok képpel és mesével bekopogtat hozzatok ez a jó barát. Mutatványszámot készséggel küld a Szabadsajtó könyvnyomda és lapkiadó r.-t. Szatmár.

Industria Marfurilor de piele S. A.

Fabrica primă și cea mai mare de articlu de lux de piele și de cuțari în România-Mare, Satu-Mare, Gubasin. Telefon Nr. 6. Adresă telegrafică: 0000 Bördisműgyár Satumare. 0000

Bőráru Ipari Részvénytársaság,

Nagy-Románia első és legnagyobb bőrdiszmi és bőrdarugyára. Satu-Mare (Szatmár), Gubaszin. Telefon: 6. Távirati cím: Bördisműgyár Satumare.

ÁTUTALÁSOKAT!
a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombard kölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabb kamatoztatnak. Telefon 1—69 és 7—25.

— Sándor szerb király házassága. Bukarestből jelentik: A „Nouvelle Europe“ értesülése szerint Sándor szerb királynak és Marioara hercegnő julius elsején tartandó esküvőjén Masaryk, Poincaré, a belga és a görög királyok vesznek részt. Az olasz király részvétele attól függ, hogy a fiumei kérdés milyen megoldást nyer. Sándor szerb király nyilatkozata szerint a Marioara hercegnővel kötendő házasság tanuja György angol király lesz, akit fia, a walesi herceg fog helyettesíteni.

— Homérosz héber nyelven. Berlinből jelentik: Saul Tschernichovszki, a híres héber költő mostanában fejezte be az Iliász fordítását. Legközelebb az Odisszeát ülteti át héberre.

Ort. Chevra Kadisa Cluj.

Értesítés

Értesítjük az érdekelteket, hogy választmányunk folyó hó 16-án, vasárnap délután 3 órakor Szentlélek-utca 1 szám alatti helyiségében tagfelvételi ülést tart.

Cluj, 1922 április hó 10.

ROSENZWEIG ANTAL egyleti elnök

Kássa A.

legolcsóbb géplakatos és villamoserő átviteli vállalat. Szakmája mindenféle gép- és motorok javítása, gyárak malmok és ipartelepek szerelését, bővítését, javítását jutányosan vállalja. Javító műhely CLUJ—KOLOZSVÁR, 1288 Cal. Victoriei 99. sz.

Husvétii öntözők és illatszerek

2 leitől feljebb. Francia illatszert ujdonságok. 000 Tojásfestékek.

1329

RÓZSA

nagydrogériában, Cluj, Piata Unirei (Mátyás király-tér) 26. sz.

Festék áruk

Falzd. smaragdöld, pompejvörös, venyigefekete, okker, sáttinóber, ultramarin, vaspur. Anilin festékek Meister Lucius féle. Salétrom, salycil, cacao-massa, cacaovaj állandóan raktáron. Léb Fiverek Cluj, Telefon szám 471.

László & Bergner

Harisnya és kötöttárúk nagykereskedése Chemnitzi gyárak lerakata

Cluj, Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-u.) 18. Telefon 3—40.

Magyar Bé

Az Uj Ke

Bécs, apr. 13. bevetődik a Neub házába, amelyet t Filmhofnak, a füst magyar szavak jártas a budapesti pere mulva elfelej pesten, hanem B kis asztalkák me areok tűnnek fel Korda Sándor, em filmdiva, akit a csak Lucy Dorain getri, mig bent a első, akire az e Várkonyi Mihály magyar filmszíné filmvilág. Mert a kizárólag magyar filmgyártásnak egy a film elgondolás művek kereskedel nem magyarok já

A legnagyobb Sacha, amely közt egyik a vezető Egyedül a berlin vetélytársa. Ez hónappal ezelőtt című filmmel, mel ismert regényéből hozzá Korda Sándor felvételek ott ké Sándor dirigálta a török munkáját. C statisztikák között v legérdekesebb kö Salm gróf, aki v narchia aranykor látott, mig most n zöldre vergődni. napidíjakat fizet az egyedüli, aki árboáról salto-m a tengerbe. Várk darab egyik főszé tása csekély 110 emészett fel.

Bécs nem piac itteni mozgósínhá sam lehet egy- nál többet behajta dolgozik. Az am bécsi filmeket. Az w filmen dolgozt teték Heinenek e színművét, a „Ra plakátok öles beti a eimszerepet C Ez Bereginék első lapon nem-szerep

Mócsi

— Egy zsidó g

Irta Sz

Első szerelme

A vakáció ut tott be világi isk lési alapot kell volt az elve, k adagolhatnak, go tekkel együtt pro Jó elv volt.

a vakációkat U szülei épen így hármásban az ő — az imakönyv láttunk betűt.

Anti nagyapj jernek kastélyos turon. Mindig helyet közelről k képzeltem, mert partján várszerű dett, Nagy Sánd Csodás és tisztel kor az udvar fe hintó élén kikan négy teliver. A biztosan fogta a talvetője alól ho fénylet elő, az így voltak abráz királyok. A kocsi dülve, egyszer díszes vadászka földesur.

Az Ivánka-nyolcas fogaton

Ha gyorsan hiszógált, pontosan kimért és jó tűzifát akar, forduljon a Frenkel-fatelephoz

1347

(volt Janovitz és Tsa) Strada Aprinjearelor (Gyufagyár-u.) 13. Telefon 2-90, 4-01, 2-64.

Magyar filmvilág Bécsben

Az Uj Kelet tudósítójától

Bécs, ápr. 13. Ha valaki véletlenül bevetődik a Neubaugasse egyik kavéházába, amelyet találoan kereszteltek el Filmhofnak, a füstös atmoszférában csak magyarság szavak ütök meg füleit. Aki jártas a budapesti filmvilágban, néhány pere múlva elfelejti, hogy nem Budapesten, hanem Bécsben van, a barna kis asztalok mellett esupa ismerős arcok tűnnek fel. Ott a sarokban ül Korda Sándor, emitt egy ismert magyar filmdiva, akit a bécsi filmromantika csak Lucy Dorain néven szokott emlegetni, míg bent a kártyasztaloknál az első, akire az ember tekintete esik, Várkonyi Mihály férfias alakja. Ezek magyar filmszínészek, de ez a bécsi filmvilág. Mert a bécsi filmet csaknem kizárólag magyarok csinálják s nincs a filmgártásnak egyetlen etappja, kezdve a film elgondolásától egészen a film-művek kereskedelmi értékesítéséig, ahol nem magyarok játszanának főszerepet.

A legnagyobb bécsi filmgyár a Sacha, amely közép-európai arányokban egyik a vezető filmvállalkozásoknak. Egyedül a berlini UFA számbavehető vetélytársa. Ez a filmvállalat csak 3 hónappal ezelőtt készült el a Serpolett című filmmel, mely tárgyát Bíró Lajos ismert regényéből vette. A scénáriumot hozza Korda Sándor készítette el, még lent a Dalmát tengerparton, mert a felvételek ott készültek el, Kertész Sándor dirigálta a színészek és operatőrök munkáját. Csupa magyar. Csak a statiszták között volt néhány bécsi. A legérdekesebb közülök, kétségtelenül Salm gróf, aki valamikor a nagy monarchia aranykorában szebb napokat látott, míg most mint filmszínész próbál zöldágra vergődni. A társulat magas napi díjakat fizetett neki, mert ő volt az egyedüli, aki vállalkozott a hajó árbócairól salto-mortáléval fejest ugrani a tengerbe. Várkonyi Mihály vitte a darab egyik főszerepét. A film kiállítása csak 110 millió osztrák koronát emésztett fel.

Bécs nem piaca a bécsi filmeknek. Az itteni mozgósínházaktól a legjobb filmért sem lehet egy-két millió koronánál többet behajtani. Bécs Amerikának dolgozik. Az amerikaiak szeretik is a bécsi filmeket. Az utolsó két hónapban új filmet dolgoztak Bécsben. Filmre tették Heinenek egy ifjúkori romantikus színművét, a „Ratcliff”-et. A bejelentő plakátok ősles betűkkel hirdették, hogy a címszerepét Oscar Beregi játssza. Ez Bereginék első bécsi filmje. A színlapon nem szerepelt többé Korda neve.

Miért? Ez is kitűnt nemsokára. A bécsi filmvilágnak ugyanis legújabb szenzációja, hogy Korda a Koldus és királyfi című film rendezéséért 20 ezer dollárt kapott Amerikában. Ez a film Mark Twain híres regénye után készült.

Ketten hallgatják

a budapesti egyetemen a zsidók történetét

Az Uj Kelet budapesti munkatársától

Budapest, ápr. 14. A budapesti egyetem előadást hirdetett ebben a félévben Büchler Sándor magántanár is. „A zsidók magyarországi története” az előadásának címe és ebben a félévben az Árpádok korával foglalkozik. Büchler Sándor egyetemi magántanársága mellett keszthelyi rabbi is Keszthelyről jár fel minden két héten Budapestre, hogy egy-egy előadást megtartsa. Minden második hét szerda délutánján hattól hétig ad elő. A mult félévben nehéz volt Keszthelyről feljönni, kénytelenségből szünetelték is előadásai. Most is reggel nyolckor indul Keszthelyről, délután ötkor érkezik Pestre, hattól-hétig megtartja az óráját, estére vonatra ül és másnap reggel érkezik haza.

Az egyetem folyosóin egészen sötét volt tegnap este, amikor a VIII. számú tantermet kerestem, hogy meghallgassam a tanár urat. Hat órakor már alig-alig lézeng benn egy ember, kevés professzor tart ilyen későn órát. Pontosan hat órakor már a katedrán ül Büchler Sándor és el kezd magyarázni annak a két hallgatónak, aki a padokban ül. Mert mindössze ketten vannak az ára egyetem egyetlen kivilágított termében, egy kékruhás, kopaszra nyirt egyetemi hallgató és egy barnakabátos. Az első szorgalmasan jegyzi a professzor előadását, a másik előtt nincs papiros, ceruza, játsszik a kezével, általában úgy tesz, mintha ő ezzel az anyaggal körülbelül tisztában volna. A professzor kabátját és kalapját letette a katedrara, egy papírlapra irt jegyzeteit nézi.

A professzor ur is, meg a két tanítvány is meglepetéssel néznek rám, amikor negyediknek belépek a terembe.

A mult órán ugródeszkának azt a tényit emlittem meg, hogy IV. Béla telepítései idején a hospesek között tekintélyes számu zsidó volt. Ezek tulajdonképpen nem is nevezhetők vendégeknek, mert mint emlittem, nem akkor jöttek be először az országba, már a tatárjárás előtt is itt találjuk őket és a tatárjárás alatt

valószínűleg külföldre menekültek. Már csak azért sem lehet vendégeknek tekinteni őket, mert nyomukra akadnak már a rómaiak idejében is. A mai órán azt keressük, hogy körülbelül mikor jöhettek be először? Krisztus előtt 140-ben a Sybilla Oracluma ezt mondja:

— Minden ország, minden tenger tele van vele — tudniillik a zsidósággal. Ez a Sybilla nem az a híres római. A zsidók ebben az időben, hogy vallásukat terjesszék, a Sybilla Oraclumát átdolgozták, népszerűsítették. Hogy ugy mondjam idegen lobogó alatt csempésztek áruikat és így terjesztették vallásukat. Ilyen zsidó Sybiliából való ez a mondás. Krisztus előtt 85-ben írja Strago: Nem egykönnyen lehet a világban helyet találni, amely a zsidót fel nem vette volna.

Nagyon érdekes Ferrero magyarázata arról, hogy mi okozta a zsidóság terjedését. Ferrero azt mondja, hogy míg a pogány világban a kultúra fejlődésével együtt járt a züllés is, az ókorban egyedüli kultúránk, amely erkölcsös is volt, az a zsidóság. Családi életének erkölcsösége miatt lett szűk neki a szentföld, olyan nagy lett a születési bőség. Ezért küldött nagy rajokat mindenüvé.

Ezekben az adatokban nincs kifejezetten megemlítve, hogy Pannoniában és Moesiában is voltak már ekkor zsidók. Pannonia meghódítása Krisztus előtt 8-ban kezdődött. Ebből a korból származhatnak már azok a római korbéli görögül irt zsidó sirkövek, amelyeket hazánk területén találtak. Nagyon érdekes, hogy az itteni római helytartók vagy itteni szolgálatuk előtt vagy azután megfordultak a szentföldön. Nem hasbeszéd illik az egyetemi katedrához, itt csak megzisztált adatokat említhetünk. Nagyon érdekesek erre vonatkozólag Mommell adatai.

Az egyetemi szolga behoz egy levelet, átadja a katedrán a tanárnak az átváltsa, aztán folytatja:

— A jövő órán egy nagyon érdekes könyvről akarok beszélni. Oswald Spengler „Niedergang des Abendlandes” című könyvét forgatom már réggen. Egy év óta nem mulik el nap,

hogy ne olvassam. Annyira új, annyira mindent feldöntő forradalmat jelent a történettudományban. Senki olyan precizen meg nem határozta, hogyan gondolkozott egy ókori ember, mi volt a filozófiája? Ennek kapcsán fogom fejtegetni, mit jelentett a zsidó Pannoniában? Majd meglátjuk, milyen érdekes és hálás téma. Spengler azt mondja, hogy az ókori ember jellemzésére legalkalmasabb az Euklides-féle geometria.

Euklides nem tudta, mi az a tér. Szerinte az egyenes vonal apró pontokból álló valami. Ez a legjellemzőbb az egész ókori felfogásra. Az ember nem egyéb, mint egy lezárt pont; mely több pont mellett van. Az ókori ember nem ismerte a hazaszeretet, öneki a haza a város volt, azontul nem érdekelt semmi. Plató ember alatt csak görögöt értett. Ezzel szemben megpróbálom fejtegetni, mi volt a zsidó kultúra, zsidó felfogás, zsidó szellem abban az időben.

A tanár ur most bejelenti, hogy más elfoglaltságai miatt nem beszélhet tovább, veszi a kabátját, lejön a katedráról, megkérdezi, hogy ki vagyok. Azt mondja, nagyon örül, hogy érdeklődöm az előadásai iránt és kijelenti, hogy szívesen ad nekem könyveket is erről a kérdéstről.

A Zsidó Nemzeti Alap

erdélyrészi irodájának IX. számú kimutatása

(Az előző szám folytatása.)

Aranykönyvi bevezetés

Megböld. Geist Móse ben Sevach Cluj, aranykönyvi bevezetésére dr. Geist Renee Oradea Mare 1000 lei. 1000—

Templomadomány

Odorhei: Türk Sándor, Gottesmann Vilmos 10—10 lei, kisebb adomány 5 lei. 25—

Erdélyi Kolónia

Blaj: Trencsiner Feri 162, Eisikovits Miksa 138, Gelb Böske 105, György Frida és Gizi 76, Rosenstein Ernő 12, Napáli Tibor 11 lei (504—). Petroseni: Klein Magda 150, Reingewürz Ilonka 100, Weisz Lici és Magdus 80 lei (330—). Tasnád: Klein Margit és Miklós 170, Schwartz Lili 40 lei (210—). Odorhei: Apfelbaum Emil 192 lei. Szilágycséh: Braun Gizike és Emma 56, Tevjovits Olga 40, Jakab Pici 36 lei (132—). Hateg: Grossmann Rivka 121 lei. Resija: Dezső István 80 lei. Hunadoara: Mendel Erzi és Janka 79 lei. Bistrița: Fischbach Abraham 66 lei. Fogaras: Kösztenbaum Mór 25 lei. 1739—

Mócsi és Ildikó

— Egy zsidó gyermek regénye — Irta Szabó Imre

Első szerelmem és csalódásom

A vakáció után apám nem iratott be világi iskolába. Zsidó nevelési alapot kell adni a gyerekeknek volt az elve, később majd belém adagolhatnak, gondolta, zsidó ismeretekkel együtt profán dolgokat is.

Jó elv volt, mert megnyújtotta a vakációkat. Ugyanis Anti és Zsiga szülei épen így gondolkoztak és mi hármában az őszi ünnepek végeig — az imakönyvet kivéve — nem láttunk betűt.

Anti nagypapjának, Bereceller Májernek kastélyos birtoka volt Felső-turon. Mindig kedvem volt ilyen helyet közelről látni, romantikusnak képzeltem, mert nálunk is az Ipoly partján várszerű kastély büszkélkedett, Nagy Sándor patinás pátriája. Csodás és tiszteletreméltó volt, amikor az udvar felől ragyogó, könnyű hínó élén kikanorodott a paradés négy telivér. A kocsis feszesen és biztosan fogta a gyeplőt, fekete állatvetője alól hosszú sor ezüstpityke fényelt elő, az olvasókönyvünkben így voltak ábrázolva az első magyar királyok. A kocsiiban pedig a sarokba dülve, egyszerű ruhában, sörtedisz vadászkalapban ült a fásult földesur.

Az Ivánka-hölgyek némelykor nyolcas fogaton jöttek Palást felől a városba. Olyankor a kereskedők kiállottak boltjaik elé, melyet hajoltak (koronás királyné előtt sem lehetne már mélyebbet) és boldogoknak látszottak, ha a delnőtől fejbiceentésen felül mosolyt kaptak ráadásul. Bereceller Máier csak kétfogatun jött, legtöbbször könnyű eszán, a kocsiának egyszerű fekete habitusa volt, disznókölti, de tiszta. Vásáros zöllyomi takácsoknál vették a szövetjett és selmei bányász-szabónál csináltatták meg olesóság okából. Hallottam, az öreg ur nem szeret parádezni, a kastélyában egyetlen fényűzési tárgy nem volt, a könyvtára mindössze három évfolyam „Vasárnapi Ujság”-ból állott és néhány ünnepi imádságos könyvből meg kalendáriumokból, amiket a gazdagoknál szótak rá esztendőről-esztendőre.

Misztikusnak tetszett előttem nagyon a kastélyok világa. Az egyikben vadász, a másikban elegáns hölgyek, a harmadikban öreg zsidó házaspár fészkel. Vajjon, milyen lehet a kastély belülről?

— Anti — szóltam egyszer a barátomnak — nem mehetnék egyszer veled Felsőtúrra?

Nagyon megörült és másnap szólt a nagypapjának. Az öreg ur nem szeretett idegen emberrel, gyerekkel sem egy hajlék alatt élni, de Anti a szívére beszélt. Nézte nagyapa, mi ünnepek után Vácra megyünk chéderbe — esengett — ki tudja, meddig nem látjuk magát. Engedje,

hogy kijátszuk magunkat a parkban. Télen majd egy is annyit tanulunk, hogy csodálkozni fog nagyapa a kihallgatásnál.

Kihallgatásnak a héber vizsgát neveztük. A vizsga elnöke rendszerint a rabbi volt, egyik cenzora az öreg Bereceller bácsi, aki úgy tett, mintha értene a dolgohoz és boldog volt, ha látta, hogy mi is hozzáértőnek tartjuk.

Anti jó taktikája bevált. Napos időjárás esetén a sátoros ünnepek néhány napját ott töltjük tehát a kastélyban. Nagyon örültem, hogy idegenbe való elmenetelem előtt régi vágyam teljesülni fog.

Újév ünnepén veszély fenyegette ezt a kellemes reményemet.

Bereceller bácsi faluról bejött a nagyünnepekre imádkozni a városba. Az esztendő legdicsebb napjai voltak ezek az öreg számára, mert nemcsak imádkozott, hanem előimádkozott a kis gyülekezetnek. A délelőtti muszaf-imat ő recitálta kacskaringósan, mekegve, furesán trillázva. Az asszonyok azért odaát az elkülönített teremben épen úgy könnyeztek, mintha a híres pesti Bachmann énekelte volna nekik.

Csakhogy az öreg Bereceller szivtfacsaró produkciójának volt egy maliciózus kritikusa a hallgatók között, reb Jainkev Weisznak hívták és valamivel öregebb lehetett a zsidó földesurnál. Nagyon szegény, nagyon becsületes ember volt Jainkev bácsi;

sátoros vásári kereskedő volt, vén esontjait hosszú hideg éjszakákon rázatta, hadakozott vásári tolvajokkal, parasztasszonyoknak hízeltet, rendőrt vesztegetett keszkenővel, pánlikával, így tengette öreg napjait. Szombatja és ünnepe azonban bőségesen kárpótolta a köznapok szenvedéseit, mert nemcsak pihent, hanem a művészetnek is áldozott. Egész napon, ha nem aludt, énekelte. Templomban is, otthon is. Mi gyerekek agyagos kis szobájában voltunk publikuma és tanítványai egyaránt. Szép péntek esti imákra tanított és a Tóra hangjegyeinek ismeretére. Nagyon büszke volt a „kadno v'azlo”-jára, amit úgy vágott ki, mint kisbíró dobszó után a tekintetes községi tanács rendeleteit.

Weisz bácsi nem birta el, hogy a nálánál fiatalabb Bereceller (ez is tul volt már a hetvenen) imádkozzon az első újévi napon, tisztára azért, mert birtoka és gondtalansága volt. Közbizalom és köztisztelet tekintetében nem volt a kettő között különbség, de hiába, szegény ember isten előtt is szegény ember és Weisz bácsi csak az ünnep másodnapján tündökölt a muszaf-ima előadásával.

Bereceller bácsi andalító éneke után a hitközség tagjai odatülekedtek hozzá, melegen gratuláltak neki kézzszorítással:

— Jasér kajach! Skajach! Skojoch! (Folytatjuk.)

szerb király házassága. A „Nouvelle” szerint Sándor szerb herceg július esküvőjén Masaryk, a görög királyok és az olasz királyok is részt vesznek. Az olasz király kérdés, hogy a fiúmei kérdés ist nyer. Sándor szerb zata szerint a Marioara tendő házasság tanuja király lesz, akit fia, a fog helyettesíteni.

sz héber nyelven. Ber-Saul Tschernichovszki, a kultúr mostanában felelős fordítását. Legközelebb ülteti át héberre.

evra Kadisa Cluj. ROSENZWEIG ANTAL egyleti elnök

ssa A.

akatos és villamoserő átkamája mindenféle géptáza, gyárak malmok és felését, bővítést, javítást vállalja. Javító műhely KOLOZSVAR, 1288 factoriel 99. sz.

svéti zók és szerek

től feljebb. a illatszer csigók. ooo sfestékek.

ZSA

pan, Cluj, Piata és király-tér) 26. sz.

ek áruk

ragdzóld, pompejefekete, okker, samarin, vaspor. Ana-Meister Lucius féle. lycil, cacomassa, andóan raktáron. u, Telefon szám 471.

Bergner

snya és ottáruk reskedése izi gyárak akafa

Cluj, gina Maria (ak Ferenc-u.) 18. n 3—40.

sa) Strada Apriljoardor Telefon 2-90, 4-01, 2-64.

KÖZGAZDASÁG

Németország megszünteti a márka-valutát

A génuai gazdasági munka. Alosztály az utódállamok vámügyeinek tárgyalására

— Az Új Kelet tudósítójától —

A génuai konferenciát elsősorban az európai gazdasági újjáépítés érdekében hívták össze. A politikai munkálatokon kívül így elsősorban a gazdasági bizottságok munkájára irányt nyilvánul meg óriási érdeklődés.

Az összes gazdasági kérdéseket a konferencia harmadik és negyedik bizottsága intézi. A bizottság elnöke Cobat francia kiküldött. Magyarország delegátusa azt ajánlta, hogy a vámügyek alapos kidolgozása az öszebíró hatalmak és a monarchia utódállamai-nak a képviselői külön bizottságot alakítsanak, de az indítványt a lengyelek és a csehek ellenállása miatt elvetették. Az utódállamok vám- és forgalmi kérdéseit a harmadik bizottság egy alosztálya fogja tárgyalni. Ez az alosztály együtt fog működni a forgalmi kérdéseket intéző negyedik bizottsággal, amelynek elnöke a belga Theunies.

A pénzügyi bizottság két alosztályt küldött ki: egyet a hitelek, a második a valuták kidolgozása az öszebíró hatalmak és a monarchia utódállamai-nak a képviselői külön bizottságot alakítsanak, de az indítványt a lengyelek és a csehek ellenállása miatt elvetették. Az utódállamok vám- és forgalmi kérdéseit a harmadik bizottság egy alosztálya fogja tárgyalni. Ez az alosztály együtt fog működni a forgalmi kérdéseket intéző negyedik bizottsággal, amelynek elnöke a belga Theunies.

Belföld

(x) A romániai munkabérek nemzetközi viszonylatokban. Az erdélyi szakszervezet tanács állította össze az alábbi érdekes kis statisztikát, amely megmutatja miként viszonylanak a romániai munkabérek a külföldi munkabérekhez. Egy napi munkabér 8 órai munkaidő mellett:

Amerika	3 dollár	414 lei
Belgium	24 frank	483 "
Dánia	16 korona	422 "
Németország	100 márka	65 "
Franciaország	24 frank	483 "
Anglia	15 shilling	870 "
Hollandia	6 forint	714 "
Olaszország	28 lira	187 "
Jugoszlávia	80 dinár	150 "
Luxemburg	24 frank	483 "
Norvégia	16 korona	355 "
Lengyelország	200 lengyel m.	80 "
Svédország	16 korona	553 "
Svájc	16 frank	416 "
Csehszlovákia	48 szokol	112 "
Ausztria	4000 korona	84 "

Ezzel szemben Romániában az átlagkereset megfelel 40-45 leinek.

(x) A nagyszebeni vásár. A szebeni országos tavaszi állat- és áruvásár április 26-tól május 3-ig tart.

(x) A CFR 600 millió köicsőnének ügye. Bukarestből írják: A 600 millió CFR. köicsőn ügyében a tárgyalások megszakadtak. A kormány képviselői kijelentették, hogy a tárgyalásokat csak akkor kezdik meg újra, ha a bankkonzorcium lényeges engedményeket tesz az eddigi feltételeken.

Zavarok az új sertés permiszkek körül. Nagy feltűnést keltett bukaresti szakkörökben Sasso kereskedelemügyi miniszter rendelete, amellyel megsemmisítette az április eleje óta kiadott sertéskivitel engedélyeket és letiltotta a sertéskivitel. Nagyszabású visszaélésekről beszéltek, de biztosat nem lehetett megtudni, annál is inkább, mert a rendeletet nem küldték meg a vámállomásoknak. A kereskedelemügyi miniszter ugyanis húsvéti szabadságára utazott, helyettesei pedig nem továbbították a rendeletet. A sertésspermisszék ügy jelleményei elé nagy várakozással tekintenek.

(x) Módosítják a kormány és a Banca Agrara szerződését. A kolozsvári Banca Agrara és az Averescu-kormány tudvalevőleg szerződést kötöttek az erdélyi földreform finanszírozása ügyében. Az új kormány a szerződést revízió alá vette és a tárgyalások — mint Bukarestből jelentik — már befejezésük előtt állanak. A szerződést módosítani fogják, de csak lényegtelen változtatásokat eszközölnek rajta.

(x) Rendezik a postafakárépítési tervet. A római gazdasági konferencia határozatai következtében a posta központi igazgatósága — mint Bukarestből írják — módosítani fogja az erdélyi és bukovinai postafakárépítési tervét. A kérdés tanulmányozására bizottságot küldtek ki, amely hamarosan benyújtja jelentését.

(x) Cégjegyzések Erdélyben újabban a következő cégeket jegyezték be: Temesvár: Torontál Rt. közvetítés és árukereskedelem; 1,000,000 alapítók, 220 bem. szülő részvény. — Temesvár: Jelzalog Hitelbank 570,000 L. (M. 2.) Kolozsvár: Nagy szállodák Rt. 5 millió bem. részvény. (A. 22.) Kolozsvár: Stössel & Comp. betéti tg. fémáru engros. Heinrich & Comp. tg. vaskereskedés Medgyes. Kolozsvár: Ittu & Comp. export-import betéti tg. (A. 24.)

(x) A bukaresti tőzsde elmúlt hete. A bukaresti tőzsde a hét folyamán fellélekült s jelentős kilengéseket hozott létre. Az értékpapírpiacon általánosságban jelentősen eső tendenciát mutat, különösen bankértékekben, melyek az előző hét csökkenő árfolyamának megfelelően mélypontjuk körül ingadoztak. A tőzsde keresett papírja a Romaneasca, csak kínálatban tudta elérni a 870 pontot. Marmorosch és a többi értékek stagnálása is tart. A petróleumpiacon, bár az értékek emelkedése még itt sem érezhető, a Credit Minier, Concordia,

I. R. D. P. papírjaiban jelentős kitések történtek. A Resica árfolyamoszkendésében elérte az 1460 pontot. A hét végén némi szilárdulási hajlandóság mutatkozott, melyet a spekuláció nagyban elősegített. A valutapiac simul a párisi tőzsde jegyzéséhez. A lei újabb esése elsősorban a francia frank árfolyamát emelte, mely ugrásszerű emelkedésével elérte az 1310 pontot. A cseh korona árfolyama szilárd, márka és dinár eddigi mély pontjuk körül alakulnak. Az osztrák korona némi emelkedést mutat s a hétfői kereslet a lira árfolyamát is emelte.

(x) Árlejtések. A „Monitorul Oficial” és az „Ardealul Juridic” közlése szerint a következő árlejtéseket írták ki: A bukaresti postaigazgatóságnál mintegy 25 millió iv nyomatvány, határnap április 12 Ugyanott gömbvas 3 vagon, április 25 Ugyanott vízhatlan köpony 1000 drb, április 27. A kolozsvári Pasteur intézet szerelési munkák, április 24. Nygybányán szanatóriumépítés 1,000,000 érték, május 22. Kolozsvárt kórházépítés, 2 és félmillió, május 22 Bukarest, központi katonai felszerelési raktár, varrógép k, április 21. Bukarest, erdőig zg. 2700 hektár erdővásár, május 1. Maramaroszigeti erdőigazgatóság elad 1956 méter tűzfát, április 19 Bukarest, postaigazgatóság kócsos, tus, smirgli, április 24. Kence és tus postaigazgatóság Bukarest, április 24. Tuzifa 2500 vagon, hadügyminiszter, április 25 Gyapju 3 és fél vagon, igazságügyminiszterium, május 8.

(x) A birtokforgalom új rendje. A kolozsvári igazságügyi vezérigazgatóság a telekkönyvi hatóságokhoz rendeletet intézett, melyben megállapítja azokat az eseteket, amikor a járásbíróság a saját hatáskörében bejegyezheti az ingatlanok tulajdonjogának változását. Eszerint jelzalog minden további nélkül bejegyezhető. A tulajdonjog csak akkor, ha nincs szó parcellázásról. Parcellázásról a rendelet szerint nem lehet szó: a) Ha az ingatlanok, amelyek egy telekjegyzőkönyvben vannak bejegyezve, teljes egészükben, természetben való elzetosztás nélkül idegenítették el egy személyre. b) Ha

a tulajdonjog bejegyzése végrehajtás, vagy bírói végzés alapján történik. c) Ha csak belsőégről van szó. d) Ha az ingatlan egy részének átírása kéri, amely nem haladja meg a 7 holdat. Ha azonban a telekkönyvből kitűnik, hogy az ingatlanok egy része már előzőleg el lett idegenítve szerződés útján és ennek a szerződésnek a dátumától nem telt el egy év, a második szerződés keltéig döntés kérendő, ha az első és második szerződés útján egyúttal több mint 7 hold kerülne elidegenítésre. e) Ha szó van körülbelüli ugyanolyan kiterjedéű ingatlanok cseréjéről. f) Ha örököséről van szó.

Külföld

(x) A szlovenszói papírpár váltása. Pozsonyból jelentik: A szlovenszói papírpárban szinte napról-napra nagyobb pangás észlelhető. Az első Magyar Papírpár szlovenszói telepei csak nagy nehézségekkel tudják fontartani az üzemet. Gyárak békébeli piacai, Ausztria, Rómánia és a Balkán most gyengébb valutájú államokból, főleg Németországból szerzik be papírszükségletüket, ahol 50 százalékkal olcsóbban vásárolhatnak és így exportuk csaknem teljesen megakadt. Csak a munkabérsökkenetés segítheti a helyzetet, azonban a mai viszonyok mellett ez teljesen kizárt dolog. Hihetőleg a gyárak nem szüneteltek be üzemiüket, hanem ha a helyzet nem javul, úgy más gyárak példájára a heti 3-4 napos munkaidőt léptetik életbe.

Hirdetmény.

A „Kadima Nyomda és Kiadóvállalat Rt.” elsőbbségi részvényeinek nértékéből hátralékos hatvan százalék az alapítási tervzetben foglalt feltételek szerint három egyenlő részletben 1922. évi április hó 20-án, május hó 20-án és június hó 19-én válván esedékessé, az elsőbbségi részvények i. t. aláírói ezennel felhívtnak, hogy a társasági alapszabályok 10. §-ában foglalt rendelkezés szerinti különbeni jogkövetkezőknek terhe alatt, befizetési kötelezettségüknek pontosan eleget tegyenek. A 20 százalékos részleteknek megfelelő összegek lejártukig a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. eluji (Calea Regale Ferdinand No. 6.) pénzügyi osztályhoz juttatandók el a „Kadima Nyomda és Kiadóvállalat Rt.” folyószámlájának javára.

A társaság alapszabályainak 10. §-a következőleg intézkedik: „Az elsőbbségi részvényekre teljesítendő további befizetések körüli késedelem esetén a késedelem részvényaláírókat 8 százalékos késedelmi kamattal terheli, de a Kereskedelmi Törvény 169. §-a szerint a részvénytársaság jogot nyer arra is, hogy azon elsőbbségi részvényeket, amelyek befizetése körül a késedelem fenforog, semmieséknél nyilvánítsa, amely esetben az illető részvényaláírók elvesztik az aláírási jogukat és addig teljesített befizetéseik összegét.”

Cluj-Kolozsvár, 1922 április hó 16. A Kadima Nyomda és Kiadóvállalat Rt. igazgatósága.

DMC himző pamut L 4-50

Gyermek zokerii minden színben lei 9. Mindenféle női és férfi harisnyák a legjobbak és legolcsóbbak

Imre Lajosnál

Wesselényi és Szép-u. sarok. Intr. telefon 549.

TUNGSRAM

A legszebb és leggazdaságosabb világítás

SZINHÁZ -

MAGYAR

Heti n...
Vasárnap d. u.: Ártat...
Lili föllépésével...
kal.)
Vasárnap este: Három...
reprez. Új betan...
osztással. Rend...
bérlet 129. szám...
Kedd d. u.: Kis kad...
9-edzer. Mérsé...
Kedd este: Gül Baba...
adás: 75-ödször...
játékkal. Rend...
bérlet 130. szám...
A műsorra tüztől elő...
megvárthatók a sz...

A nagyságos as...
francia vigjátéknak...
bemutató előadása...
Baróti Erzs. Izsák...
Klári, Táray Bös...
Táray Lengyel, Fo...
játsszani. A nagyság...
három egymásután...
szerda, csütörtök és...
kötizve.

Galetta Ferenc...
sárnap este kezd...
jedő vendéjátéka...
kitűnő bonvivánt a...
émszerepében, hétfő...
csak Galetta Ferenc...
Varázskeringő kerül...

Husvét ünnepe...
három napján két-két...
magyar színházba...
nérsékelte helyárok...
föllépésével az A...
színtre, míg este a...
Három a kis lány...
szereposztással. Hétfő...
Lilivel és a nemrég...
Miklóssal a főszere...
huszár van műsorra...
a nagyszerű Cig...
színtre. Husvét ha...
délután Farkas Imr...
A kis kadét-ot adj...
mogyi Emmi ven...
aiák szerepében, a...
idei szezonban elős...

Apollo-mozgó...
a kétéleki asszony...
társadalmi rajz, a H...
Kedd, szerda, látvá...
történeti dráma, a...
idejéből, a Gárdista...
Jules Claretie híres...
dráma, főszerepbe...
Péntek, szombat, a...
szerepben: Erna...
izgalmas kalando...
Szövetség, főszere...

Egyetem-mozgó...
kálvária, filmszinn...
ldogított, egy ideá...
k tragikus ep...
alodik népboldog...
nem megüli a kiáb...
mes leány menti m...
szerda, csütörtök...
gyár szenzációs...
Hipnotizmus titkai...

Kepes El...
Orad...
Ajánlja saját ké...
Női és fér i övs...

Keres...
Allandó...
rövid, g...
D. M. C...
400 y...
Gló...
and 30. S...

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Vasárnap d. u.: Ártatlan Zsuzsi. (V. Hegyi Lili főlépésével. Mérsékelt helyárakkal.)
 Vasárnap este: Három a kis lány. (Operette-repriz. Új betanulással és új szereposztással. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 129. szám. A.)
 Kedd d. u.: Kis kadét. (Operettjudozás. 9-adszer. Mérsékelt helyárakkal.)
 Kedd este: Gül Baba. (Jubiláris-operette-előadás: 75-ödször. Somogyi Emmi vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 130. szám. B.)
 A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A nagyságos asszony táncosa című francia vígjátéknak szerdán este lesz a bemutató előadása. A darab főszerepeit Baróti Erzsébet, Izsáky Margit, Hajnal Klári, Táray Böske, Kovács Kató, Táray Lengyel, Forgács és Oláh fogja játszani. A nagyságos asszony táncosa három egymást követő estére, ugyancsak szerda, csütörtök és péntek estére van kitéve.

Galetta Ferenc vendégjátékai. Vasárnap este kezd meg több estére terjedő vendégjátékait Galetta Ferenc, a kitűnő bonviván a Luxemburg grófja címszerepében, hétfőn este pedig ugyancsak Galetta Ferenc vendégjátékával a Varázskeringő kerül színre.

Husvét ünnepi előadások. Husvét három napján két-két előadást tartanak magyar színházban. Vasárnap délután mérsékelt helyárakkal, V. Hegyi Lili főlépésével az Ártatlan Zsuzsi kerül színre, míg este a régen nem adott Három a kis lány-t adják teljesen új szereposztással. Hétfőn délután V. Hegyi Lili és a nemrég ünnepelt Váradi Miklóssal a főszerepekben, a rokkant huszár van műsorra tűzve, este pedig a nagyszerű Cigány szerelem kerül színre. Husvét harmadnapján, kedden délután Farkas Imre poétikus opettéje, A kis kadét-ot adják, este pedig Somogyi Emmi vendégjátékával, Gábor Miklós szerepében, a Gül baba kerül az idei szezonban először színre.

Apolló-mozgó: Vasárnap, Malombra, a kétéltű asszony. Hétfőn megrázó társadalmi rajz, a Pletyka kerül színre. Kedd, szerda, látványos, monumentális történelmi dráma, a nagy Napoleon idejéből, a Gárdista. Csütörtökön, Noris, Jules Claretie híres regénye nyomán, dráma, főszerepben: P. Menichelli. Péntek, szombat, Halott szerelem, főszerepben: Erna Morena. Vasárnap izgalmas kalanddráma, a Titkok Szövetsége, főszerepben: Lydia Borelli.

Egyetem-mozgó: Vasárnap, Havasi kálvária, filmszínmű. Hétfőn, a Népboldogító, egy ideális fiatal ember életének tragikus epizódja. Az apostol-alódik népboldogító terveiben, majdnem megöli a kiábrándulás. Egy szerelmes lány menti meg az életnek. Kedd, szerda, csütörtök, az amerikai Pathé-gyár szenzációs, misztikus filmje, a Hipnotizmus titkai, dráma, a főszerep-

ben: a szépséges Gladys Brocwell. Péntek, szombat, a Vörös lámpa ünnepe, dráma a kínai boxerlázadásból. Felülmúlhatatlan látványosság. Főszerepben: Nazimova, a mozilátogatók kedvence. Vasárnap, a Tánovarázs, látványos cigánydráma, főszerepben: Erna Morena.

Uránia-mozgó: Vasárnap, a Népboldogító. Hétfőn, érdekes angol társadalmi dráma, az Igazság szeme. Kedd, szerda, csütörtök, a Vörös lámpa ünnepe. Péntek, szombat, megrázó drámai erejű filmregény, Ofensége a halál. Vasárnap, falrengető vígjáték műsor, két pompás komédia egymás mellett: Dajkák forradalma, főszerepben a pajkos Ossi Oswald és a híres Pufi, Huszár Károly. Azonkívül, Le a férfiakkal! Kacagató kutyahistória, főszerepben: Vanda Treumann és Larsen Vigs.

Wieni irodánk

és Bruck—Hegyeshalom—Budapest—Szolnok—Biharkeresztes—Békéscsaba és Kőtegyanban felállított saját exposituraink útján **kötbér kikötése mellett 5—10—15 napi** határidőn belül Ó-és Uj-Románia bármely részébe vagy vissza **darabáru és vagonrakomány** szállításokat vállalunk

Deutsch Testvérek. Központ Cluj, P. Unirei 26. Fiokok Wien I. Rotenturm Str. 12. Oradea-Mare Rimanóci-u. 12. Orsova Dunapart. 1276

„GLOBUS“ Fa- és fémipar

Faragó, Vas, Lobstein, Orastie. Telefon: 34. Sürgőnycim: Globus.

Faipari osztálya készít: Gyógyszereszeknek, vegyi- és cukorka gyáraknak gyógyszerészeti és ipari fado-bozokat. — Elvállal: Mindennemű fiamgmunkálásokat az építkezési, butor- és faesztergiaiparból darabáruban és tömegben.

Fémipari osztálya elvállal: Mindennemű ipari- és mezőgazdasági gépek javítását, gépkalkatrések elkészítését, építkezések vasalási munkáit, bádógstanc tömegcikkek gyártását, mindennemű bádóg és műlakatos munkákat, szivattyukutak készítését, mindennemű szereléseket. 3451-1

Táblaüveget minden méretben, **lámpaarút**, kristályfehér lámpacső és csiszolt üveg-árakat, demijonokat raktárról azonnal szállítunk 1262

Ausländer Testvérek
Cluj—Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9—54.
En-gros! En-detail!

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Kepes Elek orvosi kötszerész
Oradea-Mare, Sas-passage
Ajánlja saját készítményű sérvkötőit, haskötőit stb.
Női és férfi övszerek nagraktára 00000

Kereskedők figyelmébe!
Allandóan nagy raktár harisnya, rövid, galanterie és acéláruban.
D. M. C. himzőpamut. Garantált 400 yardos (kutyatejű) cérna.
Glória nagykereskedés Cluj, Calea Regele Ferdinand 30. Széki-palota. Interurban telef. 549.

Megérkezett 2 vagon Kunerol cocusz-zsir fehér,
1/2 kg-os táblákban és vaj 1/2 és 1/4 kg-os kockákban.
Megrendelhető LÉB JENŐ-nél, Szntegyház-u. 6.

Stern József és Testvére
Kefegvár Rt. Debrecen.
Elvált raktára és vezérképiselete egész Románia területére 1326
Rózsa Rezső cégnél
Oradea-Mare, Nagypiac-tér 5.
Vidéki megrendelések postán eszközöltetnek

Szilágyi Eleonora Rt.
Alánlja: Likör, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1769

Előírással hitelesített ürmértékek
nagybani gyártása 1296
GRÜNWALD JAKAB
villanyerőre berendezett gyárában legutányosabban szereshetők be. Ugyanott konyhai felszerelési cikkek kaphatók. Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

Viszonteladók figyelmébe!
Hitter és Lőb
Oradea-Mare, Str. Avram Jancu 10.
Kötött, szövött norinbergi és galanterie áruk nagykereskedése. — Pontos, szolid kiszolgálás. Vidéki megrendelések postán eszközöltetnek. 3442-I

ENGROSISTAK-DETALISTÁK
leg olcsóbban vásárolhatnak a 1312

ROGRESS
rövidáru import cégnél
Oradea-Mare Nagypiac-tér 5

GRÜNWALD-ÜVEGCSISZOLDA
ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR
ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT
ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükörüveg megérkezett!
Ujrafoncsorozás I I I I
Fintükrök raktára I I I

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek

GUTFRIED és HERSKOVITS
Oradea-Mare (Nagyvárad) Piata Unirei 12. Telefon szám 211.
Megrendeléseket postán eszközölünk.

Erdély legnagyobb és legszolidabb importörjei. Komplet vagon olasz Clarc-cérna valamint nyári harisnyák, keztük és horgolt nyakendők érkeztek. Állandó nagy raktár mindennemű rövidáruban. 000000000000000000

Nagymennyiségű lámpáru, szes táblaüveg, karlsbadi porcellán és Dittmar-féle lámpáru érkezett.

Deutsch K. I.
üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad Str. Nicolae Jorga (v. Zöldta-u.) 4.
TELEFON 71.
1311

Pontos és szolid kiszolgálás

Nagy tétel
Grohmann 48 és 24-es cérna
és rövidáruk megérkeztek.
Blum Testvérekhez
Nagyvárad—Oradea-Mare
Telefon 703. 1304

Cukorka és esokoládé raktár
Lusztig és Nussbacher
Cal. Regele Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett.

Ujrafoncsorozás!
Fintükrök gyártása!

Péchy és Társa
Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár
üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó áron megrendelhetők. 1331

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

